

Dwars door de duinen

Nieuwtjes en weetjes over planten, dieren en duinen

Zeldzame orchideeën in Berkheide

Deze prachtige orchis dankt het tweede deel van zijn wetenschappelijke naam, *Anacamptis pyramidalis*, aan de kegelvormige bloeiwijze. De naam 'hondskruid' duidt erop dat men hem vroeger nergens voor kon gebruiken. Tegenwoordig worden we juist blij van de vestiging van dit 'nutteloze' kruidje. Foto: Mark Kras / Staatsbosbeheer.

Deze zomer zijn in Berkheide twee bijzondere soorten orchideeën ontdekt. Hondskruid, een van de mooiste planten van de duinen rond kustplaatsen, werd gevonden in de duinen ten zuiden van Katwijk. Hier hoort het helemaal thuis. Dit is een van de beste zeedorpenduinen van ons land. Duinbehoud hoopte al dat hij hier een keer zou neerstrijken. Totaal onverwacht was de vondst van een bloeiende harlekijn. Deze dieppaars gekleurde orchidee groeit vooral in oudere duinvalleien. Hij was al meer dan honderd jaar geleden uit deze contreien verdwenen. Het zaad is van heel ver aan komen waaien. De dichtstbijzijnde groeiplaatsen liggen in het Noord-Hollands Duinreservaat en op Goeree.

Boommarters betraapt

Het zijn schuwe nachtdieren, boommarters. Ze worden maar heel af en toe waargenomen, dus het is lastig te bepalen waar ze precies uithangen. Je moet goed op sporen letten. De eerste waarnemingen in de duinen kwamen uit Zuid-Kennemerland. Sinds 2010 worden ze ook ten noorden van het Noordzeekanaal gezien. Ze worden betraapt met een zogenaamde cameraval. Je zet een cameraatje in het veld. In het schootsveld

Boommarters zijn nachtdieren. Met een cameraval kun je ze een foto van zichzelf laten maken. Deze boommarter is op die manier in april van dit jaar 'gespot' bij Bakkum. Foto: PWN.

een paaltje met geurstoffen die een boommarter onweerstaanbaar vindt. Hij komt erop af, activeert de camera en maakt zo een foto van zichzelf. Vrijwilligers van Landschap Noord-Holland gingen ermee aan het werk. Blijkt dat er in het hele Noord-Hollandse duingebied tot Den Helder aan toe boommarters zitten.

Dennen voor orchideeën op Terschelling

Dennen in de duinen. De een is er dol op en de ander zou ze het liefst omhakken. Ze zijn allemaal ooit aangeplant. In veel duingebieden wordt dennenbos daarom geleidelijk 'omgevormd' naar meer natuurlijk duinloofbos. Maar op Terschelling herbergen de dennenbossen zeldzame orchideeën. Dennenorchis en kleine keverorchis groeien hier op de verder kale bosbodem. Elders in ons land komen ze vrijwel niet voor. Om deze bijzondere soorten ook op de lange termijn te behouden heeft Staatsbosbeheer delen van het bos opnieuw beplant met jonge dennen. Duinbehoud hoopt dat het lukt om de orchideeën naar hun nieuwe biotoop te lokken.

Dennenorchis is een van de zeldzaamste orchideeën van ons land. De dennenbossen op Terschelling zijn een belangrijk leefgebied voor deze fraaie soort. Foto: Joost Bouwmeester.

Raven zijn grote zwarte vogels met een zware snavel en een wigvormige staart. Niet iedereen vindt ze mooi, maar het zijn echte opruimers, met een eigen plaats in de natuur. In Nederland leven iets meer dan honderd paren, vooral op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Foto: René van Rossum.

Raven in Wassenaar

Dit voorjaar heeft een paar raven gebroed in het Wassenaarse landgoed De Horsten, ook bekend als woonstee van ons kroonprinselijk paar en hun dochters. Het is voor het eerst sinds mensenheugenis dat er raven broeden in de duinstreek, als we een mislukte herintroductie in de Amsterdamse Waterleidingduinen van veertig jaar geleden buiten beschouwing laten. De raven zochten in de wijde omtrek naar voedsel. Ze werden regelmatig gezien in Meijndel en Berkheide. Het paar bracht twee jongen groot. Tot in de zomer werd het ravengezinnetje gezien op de weilanden tussen de landgoedbossen.

Meer open duin

Duinbeheerders hebben de smaak te pakken. Op steeds meer plekken worden struiken en bomen weggehaald en komen de echte, open duinen terug. Op Voorne is afgelopen winter bij het Waterbos een flink stuk opgeknapt door Natuurmonumenten. Het is nog niet helemaal klaar, dus wordt het karwei dit najaar - na het broedseizoen - afgemaakt. Komende jaren volgen meer grote projecten. Ondertussen stuift het weer flink in de noordwestelijke zeereep, waar een paar jaar geleden veel duindoorns zijn weggehaald. Ook bij Hoek van Holland, in de noordelijke punt van de Van Dixhoorndriehoek, zijn begin dit jaar grote lappen struweel met wortel en tak verwijderd. En ook hier zit nog meer herstel in het vat.

Delfland en Duinbehoud ruimen op

Begin april werd bij Slag Arendsduin een nieuw stuk natuur 'geopend'. Op deze plek, ergens in het smalle duin halverwege Ter Heijde en 's-Gravenzande, lag sinds 1907 een bedrijfsterrein van het Hoogheemraadschap van Delfland. Het terrein was niet meer nodig en Delfland wilde graag een impuls geven aan de natuur. De duinen zijn hier maar een paar honderd meter breed, dus dat komt erg goed uit. Kantoren en loodsen zijn afgebroken, opgeslagen materialen zijn afgevoerd en asfalt is verwijderd. Daarna is het terrein opnieuw ingericht met schoon duinzand. Het project is uitgevoerd in samenwerking met Stichting Duinbehoud. We zijn daarom extra trots op dit stukje nieuwe natuur.

De nieuw aangelegde duintjes zijn nog helemaal kaal. We zagen de eerste konijnen al rondhuppelen, maar dat is wat voorbarig. Over een paar jaar is hier een kruidenrijk duingrasland. Foto: Kees Vertegaal.

Zandmotor aan de wandel

Al in het eerste jaar van zijn bestaan is de vorig jaar aangelegde Zandmotor gaan 'lopen'. Door stormen en stroming is veel zand verplaatst - meer en sneller dan verwacht. De naar het noorden gerichte 'haak' is langer geworden. Aan de zeekant is het een zandbank, met daarachter een ondiep, wadachtig gebiedje. Richting Ter Heijde gebeurt op kleinere schaal iets vergelijkbaars. Achter de zandbanken lijkt een geschikt milieu te ontstaan voor vestiging van een schor of een jonge natte duinvallei. Meer luchtfoto's zijn te zien op www.dezandmotor.nl

Op deze luchtfoto's is te zien dat een zandbank die zich vanaf de Zandmotor uitstrekt in de richting van Kijkduin, doorsneden wordt door enkele geulen. Het lijkt een beetje op de buitenzijde van de Kwade Hoek. Misschien ontstaat hier ook een schor of een natte duinvallei. Foto: Joop van Houdt / Rijkswaterstaat.

